

Dolle Mina

'En door *dolle* acties wilde Dolle Mina het publiek wijzen op onze onhoudbare ondergeschikte positie als vrouw. Dolle Mina's bestormden b.v. Nijenrode, een fraai kasteeltje waarin jongetjes van zeer goeden huize voor topfuncties in het bedrijfsleven werden opgeleid. Ze (de meisjes) werden de kasteeltrap letterlijk afgedonderd.'

'We schrijven vrijdag 23 januari 1970 als een tiental meisjes en een handvol jongens het mannenbolwerk Nijenrode 'bestormen' en vervolgens enkele uren vreedzaam bezetten, omdat vrouwen niet worden toegelaten op de managementopleiding.'

Bronnen:

De Tweede Golf, 5 jaar vrouwenemancipatie in Nederland (1968-'73) door Hanneke van Buuren.

Een rebelse meid is een parel in de klassestrijd, uitgave Dolle Mina. Aletta, instituut voor vrouwengeschiedenis.

Loghboeck 1970

Leden van de actiegroep Dolle Mina hebben gisteren voor enige opschudding gezorgd. [...] Ze kregen volop de gelegenheid hun wens kenbaar te maken. [...] Dat hoefde eigenlijk niet, want al enige tijd praat men erover ook meisjes tot Nijenrode toe te laten. Maar toen de Dolle Mina met witkalk naar de studenten begon te gooien werd het natuurlijk kwajongenswerk. Dolle Mina werd, zoals de foto toont, vervolgens met zachte woorden uit het kasteel van de toekomstige diplomaten verwijderd.'

Dolle Mina, tussen droom en daad...

Veertig jaar geleden, in 1970, werd het NOIB bestormd door een twintigtal vrouwen van Dolle Mina en het kasteel werd enkele uren bezet. Het was een harde confrontatie, waarbij de meisjes de trap afgedonderd werden. Maar de actie had succes. In 1972 werden er vrouwen toegelaten op het instituut. Zo is de actie de geschiedenis ingegaan. Behalve dan in het Loghboek 1970. Daar maakt men slechts op ironische toon melding van een kwajongensstreek. Tijd voor een reconstructie. Is er geweld gebruikt? Draaide de actie om het toelaten van meisjes? Of ging het louter om beeldvorming?

Peter van Breda (19680008) is een beetje wilde jongen. Hij heeft de HBS-B met vertraging afgerond, omdat hij zanger was in de rockband The Drum Clan (wereldberoemd in Twente) en optreden veel leuker vond dan huiswerk maken. Om niet nog meer tijd te verliezen, want hij is inmiddels 23 jaar, is hij naar het NOIB gegaan. Op aanraden ook van zijn ouders. Van het podium naar Nyenrode blijkt een grote overgang. Geen gillende meisjes meer, maar brullende potentaten die hem van z'n bed lichten. Zijn leren jack moet hij vervuilen voor een trainingspak. 'Sport stond elke dag op het programma. Boksen, roeien, rugby, het was heel vormend. Het leek op een Engelse kostschool.'

Jacques Postma zwaait de scepter op Nyenrode. Hij is een bestuurder oude stijl. Hij komt met grote regelmaat in conflict met de studenten. 'Het was een rumoerige tijd', zegt Peter. 'Overall waren studentenrevoltes, zoals in Duitsland met Rudi Dutschke en in Frankrijk met Daniel Cohn-Bendith. Dat ontging ons natuurlijk niet. Wij wilden ook meer vrijheid en inspraak in het lesprogramma. Later vertelde Postma mij nog dat hij die periode de zwaarste uit zijn loopbaan vond. Hij vond het verschrikkelijk. We hadden een studentenraad opgericht. Voor Nyenrode-begrippen waren we links georiënteerd.'

'Postma was redelijk feodaal', grinnikt **Erik Hemmes (19690043)**. 'Hij was een man van statuur, hij bepaalde alles.' Erik kwam in 1969 als 22-jarige naar Nyenrode. Hij wilde een korte studie, commercieel gericht en breed georiënteerd. 'Ik was in Nederland gezakt voor mijn HBS-examen en ben toen naar Amerika gegaan, daar heb ik mijn high school-diploma gehaald. Op Nyenrode woedde een fikse discussie tussen de studenten, docenten en Postma.

De studenten en een aantal nieuwe docenten wilden op een andere manier met elkaar omgaan.' De oprichting van de studentenraad is nog maar een eerste stap.

De voorzitter van de studentenraad is **Rom Bult (19680013)**. Rom is een nette jongen, hij draagt een stropdas, hij streeft naar overleg en hij kan goed overweg met Postma. 'Ik had eerst al op de Universiteit van Amsterdam rondgelopen, en de campus van Nyenrode was wel echt even iets anders. Maar de democratiseringsgolf was natuurlijk ook op Nyenrode te merken. Het was een bijzondere dag, vrijdag 23 januari. We hadden een discussiedag, met alle studenten en docenten.'

Afghaanse jassen en een lelijke eend

Bijna alle studenten. Peter is er nog niet bij en zodoende is hij ooggetuige van de komst van de Dolle Mina's. Vanuit het raam ziet hij een deux chevaux het landgoed oprijden. 'Ik zie flitsen voor me, maar waar ik nu precies stond, weet ik niet meer. Het waren een stuk of vier, vijf meisjes, er was ook een donkere man bij. Ze droegen van die Afghaanse jassen, de mode van die tijd. Wij droegen die jassen niet, dat ging ons dan weer te ver. Ze hadden witte verf bij zich en kwastten de brug onder met leuzen over Dolle Mina.'

'We zaten in de grote zaal boven in het kasteel te vergaderen over het oprichten van de zogenaamde Nyenrode-raad, een college van studenten en docenten', vertelt Erik. 'Om een uur of elf hoorden we dat er zich een actiegroep van vrouwen, meisjes, had gemeld bij de poort. Er was in die jaren al veel te doen over gelijke rechten, en de abortuswetgeving. We zijn naar buiten gegaan om te kijken, het waren een stuk of acht vrouwen en een man. Ze vroegen spreektijd.

Nou, dat kon. Waarom niet? Wij wilden ook dat Nyenrode toegankelijk werd voor vrouwelijke studenten. En ach, in de weekenden was het al lang en breed gemengd.'

'Opeens kwam het bericht dat zich een groep meisjes had gemeld bij de poort', zegt ook Rom. 'Ze hadden emmers witkalk bij zich, een cameraploeg van Brandpunt en een paar fotografen. Ze werden binnengelaten en mochten naar boven lopen. Maar toen het licht van de camera's aanging, werd er opeens met verf naar ons gegooid en vervolgens is er wat heen en weer geduwd. Zo ontstonden de schermselingen op de trap. Dat was nadrukkelijk in scene gezet, de dames waren immers al uitgenodigd om mee naar boven te komen.'

'Wij slaan geen vrouwen en we gooien geen vrouwen van de trap. En zeker niet voor een draaiende camera.'

Erik: 'Het frappante was, dat ze helemaal niet verwacht hadden dat wij ze welkom zouden heten. Een vrouw heeft voor de vergadering het woord gevoerd en er is wat over en weer gediscussieerd.'

Rom: 'De woordvoerdster was een lang meisje met een grote zwarte hoed. In de zolderbar hebben we daarna ook nog een tijdje met elkaar zitten praten. De beslissing om Nyenrode open te stellen voor meisjes was al genomen, wij vonden het ook idioot dat het niet eerder al zo was. We waren het geheel met hen eens. Het duurde nog even, omdat met name de sanitaire voorzieningen moesten worden verbouwd. Ik had de indruk dat dat toch een deceptie was voor ze, ze wilden een punt maken dat er niet was.'

Erik: 'Dat spanningsveld, tussen hun verwachtingen en ons welkom, dat kan ik me nog goed herinneren. Na een kwartiertje, een half uur misschien, zijn ze weer vertrokken.'

Imago en marketing

Het lange meisje met de zwarte hoed is Nora Rozenbroek. Met Selma Leydesdorff en Michel Korzec, behoort ze tot de oprichters van Dolle Mina. Michel Korzec, een student van Poolse oorsprong, heeft in Amerika de Women's Lib-beweging gezien en is erdoor geïnspireerd geraakt om ook in Nederland een soortgelijke feministische beweging te initiëren. Hij ziet nog iets in Amerika: hoe belangrijk een imago en goede marketing zijn. Niet alleen voor bedrijven, maar ook voor actiegroepen. Gelijke rechten, gelijke betaling en de abortuswetgeving zijn onderwerpen die de hele samenleving aangaan, maar feministen worden snel monddood gemaakt door de media, door hen weg te zetten als lelijke manwijven – daar hoef je dus geen serieuze aandacht aan te besteden. Naar het voorbeeld van Women's Lib stippelen ook de oprichters van Dolle Mina een strategie uit waarbij ze dat cliché ontwijken. Ook bij hen zullen het de jonge, goed uitzienende meiden zijn die voor de camera verschijnen en het woord voeren. Studentes, bij voorkeur. Hoger opgeleid en goed gebekt.

'Nyenrode had het imago van een mannenbolwerk', zegt Erik. 'Nyenrode stond hoog aangeschreven, het instituut had een rechts imago, mede door de selectie aan de poort. Je moest gekeurd worden en goed bevonden. In de beginjaren kreeg je via Nyenrode goede banen, dat had ook te maken met de grote vraag naar goede managers in het bedrijfsleven.' Een rechts, commercieel en op het bedrijfsleven georiënteerd opleidingsinstituut met het imago van een mannenbolwerk. Een beter doelwit was in die roerige tijd voor een beginnende, linkse actiegroep voor vrouwenbelangen nauwelijks denkbaar. Dolle Mina kon het imago van Nyenrode uitstekend gebruiken voor de eigen marketingstrategie, om hun eigen imago zo positief mogelijk in de markt te zetten. Met als eerste actie een spectaculaire bezetting, zouden ze ook zeker de gewenste media-aandacht krijgen.

Paste 'de bezetting' van Nyenrode, vooral wat het botsende imago betreft uitmuntend in die strategie? 'Ja', zegt Selma Leydesdorff, tegenwoordig hoogleraar aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam (oral history and culture). 'Dat is onder andere door mij bedacht. Ik kende ook enkele mensen uit de reportageploegen en ook de ANP-fotograaf.'

Peter van Breda

Erik Hemmes

Rom Bult

Ja, dat is Peter

Dolle Mina bereidt haar actie goed voor. Eerst gaan ze een kijkje nemen op het landgoed. Tijdens deze oriëntatie komen ze **Peter Lamaker (19680055)** tegen. Hij is meteen enthousiast over de actie en belooft ze te helpen. 'Dat heeft hij later onder een borrel toegegeven', vertelt Rom. Ook Selma Leydesdorff erkent het. 'We kwamen hem tegen op onze verkenningstocht en hij heeft woord gehouden.' Peter is inmiddels overleden.

Peter gaf in elk geval informatie over Nyenrode, de discussiedag en de diverse locaties. Broodnodige hulp van binnenuit, kortom. Maar waarom is er geslagen? Is er echt geweld gebruikt? 'Ja, er is hard geslagen', zegt Leydesdorff. 'Er was gedoe en er zijn harde klappen uitgedeeld.' Maar Rom Bult spreekt dat op besliste toon tegen. 'Wij slaan geen vrouwen en we gooien geen vrouwen van de trap. En zeker niet voor een draaiende camera.'

Heeft Peter Lamaker de Dolle Mina's op hun verkenningstocht ook verteld, dat de toelating van vrouwen op het instituut al geregeld was, met name omdat de studenten dat zelf wilden? Op die vraag wil Selma Leydesdorff helaas geen antwoord geven. 'Ik vind uw mail impertinent en heel vervelend', schrijft ze. De kans is echter niet denkbeeldig.

Maar zoveel is duidelijk: de vrouwen werden uitgenodigd het woord te voeren én de actie was compleet overbodig. Daar sta je dan met je emmer witkalk, een cameraploeg en een handvol fotografen. De Dolle Mina's zagen hun actie, en dus hun marketingstrategie, in het water vallen. Want uiteindelijk ging het de oprichters bij deze eerste actie niet om emancipatie of de toelating van meisjes op Nyenrode, het ging om de gewenste beeldvorming van Dolle Mina. Erik: 'Ze realiseerden zich dat de actie zo niet de aandacht van de media zou trekken. Om stennis te maken, is er op de trap met kalk naar ons gegooid. Zo hebben ze toch

nog aardig wat publiciteit weten te halen. Tot op de dag van vandaag is het een historische actie.'

Wel een historische actie die enige correctie behoeft. De zogenaamde bestorming bleek in samenwerking met een student van Nyenrode opgezet, de bezetting was in werkelijkheid een warm welkom. Bovendien hadden de studenten er zelf al met succes op aangedrongen om meisjes tot de opleiding toe te laten. Rom: 'In de uitzending van Brandpunt dezelfde avond werd daar met geen woord over gerept. De volgende avond was ik op een verjaardagsfeestje en daar kwam ik een van de dames weer tegen. Ze stond nogal op te scheppen met een heel stoer verhaal, toen heb ik haar relaas toch even gecorrigeerd.'

Het heeft niet mogen helpen. Dolle Mina heeft de toenmalige studenten van Nyenrode nooit de erkenning gegeven die ze verdienen. Niet het beeld van jongens die verwickeld waren in hun eigen emancipatiestrijd en die Dolle Mina de helpende hand toestaken, maar het beeld van de toenmalige Nyenrodianen als rechtse corpsballen die vrouwen van de trap slaan, leeft voort. Over 'oral history and culture' gesproken. In elk geval opende Nyenrode in 1972 de poort voor vrouwen. En ze zijn niet meer weg te denken.

Voor meer informatie:

Peter van Breda, p.van.breda@hetnet.nl
Erik Hemmes, info@erikhemmes.nl
Rom Bult, rombult@hetnet.nl

Reageren?

Marjolein Houweling, u_cap@euronet.nl